

Utbildningsutskottets betänkande

1984/85:32

**om vissa för forskning och forskarutbildning gemensamma
frågor m. m. (prop. 1984/85:100)**

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1984/85:100 bil. 10 (utbildningsdepartementet) i de inledande avsnitten 9.2 Forskarutbildning och 9.3 Externt finansierad verksamhet inom högskolan (s. 63—69) jämte motioner. Vidare behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen under punkt D 15 i samma proposition (s. 342—343) jämte motion.

1. Vissa för forskning och forskarutbildning gemensamma frågor m. m.

Regeringen har i proposition 1984/85:100 bil. 10 föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats i fråga om inrättande av doktorandtjänster vid högskoleenheterna,
2. godkänna den i propositionen förordade ändringen av reglerna om ersättning för lokalkostnader vid externt finansierad verksamhet inom högskolan.

Motionerna

1984/85:519 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om åtgärder i samarbete med landstinget och berörda kommuner för att främja tillkomsten av ett utvecklingsområde för bioteknik i sydvästra Storstockholm.

1984/85:725 av Eva Hjelmström m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen hemställer hos regeringen om en översyn av reglerna för uppdragsforskning i avsikt att oväld skall råda,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att offentlighetsprincipen skall gälla för allt forskningsarbete som bedrivs inom och/eller med ianspråktagande av resurser från högskolor och universitet.

1984/85:791 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

14. att riksdagen beslutar att ändra betygsnämndernas sammansättning till att bestå av två fasta ledamöter samt tre tillfälliga ledamöter i enlighet med vad som i motionen har anförts,

15. att riksdagen beslutar att höja förkunskapskraven för antagning till forskarutbildning enligt vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen beslutar att uppdra åt regeringen att utföra en inventering över vilka myndigheter som kan komma i fråga för att uppställa doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster,

17. att riksdagen begär att regeringen upprättar en plan för överförande av forskningsresurser och forskningsansvar från sektorsorganen till högskolan och forskningsråden.

1984/85:2818 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

34. att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag för att minska sektorsorganens roll i enlighet med vad som anförts i motionen,

35. att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för att förbättra forskarrekruteringen i enlighet med vad som i motionen anförts,

36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de av regeringen föreslagna kombinerade doktorandtjänsterna,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behörighetskraven för forskarutbildning.

1984/85:2822 av Per Unckel m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

46. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ersättning för kostnader vid externt finansierad verksamhet inom högskolan ,

47. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om gåvo- och donationsmedel inom högskolan.

Utskottet

I enlighet med beslut av riksdagen våren 1982 (prop. 1981/82:106, UbU 1981/82:37, rskr. 1981/82:397) gäller sedan den 1 juli 1982 den ordningen att *doktorandtjänster* kan inrättas av forskningsråd och sedan den 1 juli 1983 försöksvis att doktorandtjänster kan inrättas även vid högskoleenhet. Med anledning av erfarenheterna av det nya studiefinansieringssystemet avseende forskarutbildningen, som riksdagen också beslutade om våren 1984, anser föredragande statsrådet att doktorandtjänster vid högskoleenheterna i fortsättningen bör vara ett reguljärt inslag i studiefinansieringen. Regeringen begär riksdagens godkännande av detta.

Som en åtgärd att förbättra forskarrekruteringen föreslås i motion 1984/85:2818 (m) yrkade 35 i denna del att utbildningsbidragen successivt skall ersättas med doktorandtjänster. Dessa bör dels ligga på en acceptabel lönenivå, dels ge ett socialt skydd som i stort sett är jämförbart med övriga inkomsttagares.

Föredragande statsrådet erinrar i budgetpropositionen (s. 63 f.) om vad hon i den forskningspolitiska propositionen våren 1984 (prop. 1983/84:107) har anfört om bl. a. studiefinansieringen. På sikt, menar statsrådet, bör den situationen eftersträvas att doktoranderna kan ges försörjning direkt vid antagningen. En rad av de problem som man från olika håll har pekat på när det gäller det nya studiefinansieringssystemet skulle lättare kunna lösas genom ett ökat utnyttjande av doktorandtjänster med möjligheter till en flexibel reglering av tjänsternas innehåll i vad avser bl. a. fördelning på egen utbildning och institutionstjänstgöring. Utskottet, som i det följande berör frågan om innehållet i doktorandtjänsterna, delar statsrådets uppfattning om fördelarna med doktorandtjänster jämfört med utbildningsbidrag. Utskottet vill bl. a. peka på de sociala förmåner som är förenade med en tjänst och utgår från att tillgången på flera doktorandtjänster bör kunna medföra ökade möjligheter att rekrytera forskarstuderande. Den nu av regeringen föreslagna åtgärden betraktar utskottet som ett viktigt steg i riktning mot ett system där studiefinansieringen i huvudsak sker med hjälp av doktorandtjänster. Enligt utskottets uppfattning råder i detta hänseende inga delade meningar mellan regeringen och motionärerna. I vad gäller lönenivån för doktorandtjänsterna har utskottet inhämtat att de för närvarande är inplacerade i lönegrad L 10, L 12 eller F 11. Detta motsvarar för närvarande en begynnelselön på 7 953 kr., 8 349 kr. resp. 8 135 kr. per månad. Avtal har träffats mellan berörda parter om inplacering av tjänsterna i lönefältet F 11 — F 16, vilket kan innebära en slutlön på ca 9 800 kr. per månad. Föredragande statsrådet menar att medlen för studiefinansiering i fortsättningen bör bli föremål för löneomräkning i likhet med löne-medlen under fakultetsanslagen. Utskottet, som återkommer till frågan om innehållet i tjänsterna, vill redan i detta sammanhang peka på att kostnaderna för doktorandtjänsterna till en del avses bli täckta med andra medel än de särskilda studiefinansieringsmedlen under fakultetsanslagen. Detta bör ge utrymme för inrättande av flera tjänster.

Med hänvisning till såväl vad i budgetpropositionen har anförts som vad utskottet har anfört kan utskottet inte finna annat än att motion 1984/85:2818 yrkande 35 i nu berörd del är tillgodosedd. Riksdagen bör därför avslå motionen och därjämte godkänna vad i budgetpropositionen har förordats om inrättande av doktorandtjänster vid högskoleenheterna.

Doktorandtjänsterna har hittills kunnat inrättas för forskarstudier på heltid. I budgetpropositionen informerar föredragande statsrådet om att hon avser föreslå regeringen *ändringar i bestämmelserna för doktorandtjänsterna*. Statsrådet anser att doktorandtjänst i fortsättningen skall kunna inrättas för egen forskarutbildning samt för tjänstgöring omfattande högst två femtedelar av full arbetstid under ett läsår, dock högst för en tredjedel av full arbetstid under hela förordnandetiden på doktorandtjänst. Även vissa andra ändringar i de nuvarande reglerna anges i budgetpropositionen (s. 65).

I motion 1984/85:2818 (m) yrkande 36 förutsätter motionärerna att reglerna för doktorandtjänsterna blir sådana att tjänstgöringen inte tillåts inkräkta på doktorandens egen tid för utbildning. I likhet med reglerna för övriga tjänsteinnehavare bör därför ett tak för undervisning fastställas för kombinerad doktorandtjänst.

Som utskottet har uppfattat motionen är motionärerna överens med föredragande statsrådet i vad gäller omfattningen av sådan tjänstgöring vid institutionen som avses ingå i tjänsten. Motionärernas krav synes gälla ett centralt — eventuellt av regeringen — fastställt högsta uttag av undervisningstimmar avseende innehavare av doktorandtjänst.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet peka på att de undervisningsuppgifter som kan komma i fråga för berörda doktorander kan bli mycket varierande. I somliga fall kan det röra sig om "enkla" läraruppgifter, t. ex. i anslutning till undervisningsmoment som har karaktär av repetition, eller uppgifter att handleda vid laborationer och dylikt, vilka inte kräver mycket förberedelsearbete. I andra fall åter kan tjänstgöringen avse kvalificerad undervisning för vilken krävs mycket tid i förberedelse. Som utskottet ser det kan det vara svårt att centralt ange hur mycket undervisning som innehavare av doktorandtjänst högst får meddela. Utskottet förutsätter att parterna — i första hand på lokal nivå — kommer överens i denna fråga.

När det däremot gäller syftet med motionen, nämligen att doktorander-
nas tjänstgöring inte skall inkräkta på den del av doktorandtjänsten som är avsedd för egen utbildning, delar utskottet motionärernas uppfattning. Utskottet utgår från att det av regeringens kommande bestämmelser klart kommer att framgå att huvudparten av tjänsten, minst tre femtedelar resp. minst två tredjedelar (jfr vad som anförts i det föregående), för vilken kostnaderna kommer att täckas med hjälp av de särskilda studiefinansieringsmedlen under fakultetsanslagen, verkligen tas i anspråk för den egna forskarutbildningen.

Utskottet, som hänvisar till vad som nu har anförts om bestämmelser för doktorandtjänster, anser inte att motion 1984/85:2818 yrkande 36 påkallar något uttalande av riksdagen, varför motionen avstyrks.

Utskottet tar i detta sammanhang upp till behandling den del av yrkande 35 i motion 1984/85:2818 (m) vari framförs krav på att forskarutbildningen görs effektivare. Motionärerna menar att det behövs riktlinjer för *handledningens omfattning* och för uppläggningsplaner av *individuella studieplaner*.

Allmänna bestämmelser om studieplan för forskarutbildning och handledning under forskarutbildning meddelas i 8 kap. 13—15 §§ högskoleförordningen (1977:263). Enligt utskottets uppfattning är det inte möjligt att standardisera eller med strikta bestämmelser fastlägga hur forskarutbildningen skall gestalta sig. En ändamålsenlig uppläggning av handledningen är beroende av såväl ämnets karaktär som doktorandens och handledarens personliga sätt att arbeta. Utskottet är sålunda inte berett att förorda

bindande normer för handledning. Utskottet finner det naturligt att beslut om handledningens utformning fattas lokalt inom högskolan. Detta gäller enligt utskottet även uppläggningsplanerna av individuella studieplaner. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del.

Föredragande statsrådet anför i ett inledande avsnitt av budgetpropositionen (s. 66 ff.) att hon har tagit initiativ till ett utredningsarbete inom regeringskansliet med syfte att analysera vilka direkta och indirekta kostnader högskoleenheterna har för olika slag av *externt finansierad verksamhet*, hur dessa kostnader bestrids för närvarande samt hur kostnaderna bör fördelas mellan olika berörda intressenter. I avvaktan på resultatet härav bör nuvarande bestämmelser i huvudsak gälla. I sammanhanget anför föredragande statsrådet bl. a. följande.

Forskningsråden inom utbildnings- och jordbruksdepartementens områden och andra statliga myndigheter skall bestrida alla direkta och indirekta kostnader som är förknippade med den stödda verksamheten. I fråga om personalkostnader innebär det kostnader för lön och lönekostnadspålägg, för avtalsenliga löneökningar, för kostnader som följer av det s. k. arbetsgivarinträdet samt eventuella uppsägningskostnader. Med hänsyn till det nära sambandet mellan forskningsrådets verksamhet och övrig verksamhet inom högskolan skall råden därutöver endast betala ett förvaltningspåslag uppgående till 3 %. För andra statliga myndigheter bör vissa gemensamma kostnader täckas genom ett schablonpåslag. De kostnader som härvid kan komma i fråga torde främst vara kostnaderna för personaladministration, ekonomiadministration och bibliotek. Övriga kostnader skall tas ut genom direktdebitering eller på annat lämpligt sätt.

För privat finansierad uppdragsverksamhet samt vid uppdrag från de affärsdrivande verken, kommuner m. fl. skall principen om full kostnadstäckning gälla fullt ut.

I vad gäller *kostnader för lokaler* bör dock enligt föredragande statsrådet en viss ändring göras, och statsrådet anger vilka riktlinjer som tills vidare bör tillämpas. De innebär i huvudsak följande.

För forskningsråden inom utbildnings- och jordbruksdepartementens områden bör gälla att lokalkostnader inte skall betalas, detta med hänsyn till det nära sambandet mellan rådets verksamhet och övrig verksamhet inom högskolan. Av andra statliga myndigheter skall lokalkostnader tas ut endast i de fall det för verksamheten erfordras ett särskilt lokaltillskott. För privat finansierad uppdragsverksamhet samt vid uppdrag från de affärsdrivande verken, kommuner m. fl. skall, vilket redan har framgått, principen om full kostnadstäckning gälla fullt ut. Även lokalkostnader skall betalas, antingen direkta kostnader eller, om dessa är svåra att beräkna, en schablonmässigt uppskattad kostnad. Regeringen begär riksdagens godkännande av de nya riktlinjerna för ersättning för lokalkostnader vid *externt finansierad verksamhet inom högskolan*.

Frågan om kostnader vid *externt finansierad verksamhet inom högsko-*

lan tas upp i motion 1984/85:2822 (m). Motionärerna menar att regeringen inte har lyckats definiera kostnaderna på ett tillräckligt entydigt sätt. I motionen krävs en ytterligare precisering av vilka kostnader som avses i de olika fallen (yrkande 46). Motionärerna saknar vidare besked om vilka kostnader som skall belasta gåvo- och donationsmedel (yrkande 47). De utgår från att dessa även i fortsättningen skall slippa kostnader för lokaler och därmed behandlas som forskningsråden.

Utskottet tar först ställning till motionärernas yrkande om ytterligare preciseringar av vad som skall räknas in i de kostnader som skall täckas med externa medel.

Av vad utskottet har redovisat i det föregående framgår att föredragande statsrådet har tagit initiativ till utredningsarbete inom regeringskansliet med syfte att göra de kostnadsanalyser som begärs i motionen. Vidare framgår av budgetpropositionen att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) har ett utredningsuppdrag rörande förbättrad redovisning av kostnaderna för forskningsprojekt. Utskottet har erfarit att det interna utredningsarbetet i regeringskansliet skall mynna ut i förslag i den forskningspolitiska proposition som avses bli förelagd riksdagen våren 1987. Som utskottet ser det bör sålunda utredningsarbetet i huvudsak vara slutfört vid årsskiftet 1986-1987. Utskottet kan inte finna annat än att yrkande 46 i motion 1984/85:2822 med de nu redovisade förhållandena är tillgodosett, varför det avstyrks av utskottet.

Beträffande ersättning för lokalkostnader gäller för närvarande att externa medel härrörande från gåvor och donationer inte skall tas i anspråk härför. Utskottet har inhämtat att några ändringar i detta hänseende inte avses ske genom det av regeringen framlagda förslaget. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet även motionens yrkande 47. Då utskottet inte har något att erinra mot vad i budgetpropositionen har förordats om ändrade regler om ersättning för lokalkostnader vid externt finansierad verksamhet inom högskolan, föreslår utskottet att riksdagen bifaller vad regeringen föreslagit i frågan.

I motionerna 1984/85:791 (fp) yrkande 15 och 1984/85:2818 (m) yrkande 37 framförs i huvudsak samstämmiga förslag avseende *förkunskapskrav för antagning till forskarutbildning*. Mot bakgrund av att forskarutbildning kräver såväl ämnesfördjupning som bredd och utblick över besläktade ämnen bör enligt motionärerna i princip krävas en fullständig grundexamen om minst 120 poäng för tillträde till forskarutbildning. För studerande från utbildningslinjer som omfattar mindre än 120 poäng bör det finnas tillgång till s. k. överbyggande kurser som gör det möjligt för de studerande att nå upp till den önskade nivån.

Utskottet behandlade under det förra riksmötet ett med förevarande yrkanden likartat motionsyrkande (mot. 1983/84:2634 yrkande 13, UbU 1983/84:28). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att

det som regel krävs 60 poäng eller motsvarande i ett för forskarutbildningsämnet relevant område inom grundutbildningen. Utskottet pekade på att för allmän behörighet krävs genomgången allmän, lokal eller individuell utbildningslinje inom grundläggande högskoleutbildning om minst 80 poäng. Samtidigt erinrade utskottet om att UHÄ i riktlinjer för lokala föreskrifter om särskild behörighet och urval i fråga om tillträde till forskarutbildning har angett att, när vederbörande högskolemyndighet prövar om behörighet kan ges på grundval av ett antal enstaka kurser, kurser om sammanlagt 120 poäng torde bli en naturlig riktpunkt för utbildningens omfattning med hänsyn till kraven på en rimlig bredd och en tillräcklig fördjupning inom ämnesområdet.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda tidigare har anfört i frågan avstyrker utskottet motionerna 1984/85:791 yrkande 15 och 1984/85:2818 yrkande 37.

Vissa frågor om *betygsnämnderna* tas upp i ett par motioner. Enligt motion 1984/85:791 (fp) yrkande 14 bör varje betygsnämnd bestå av dels två fasta ledamöter, dels tre tillfälliga ledamöter. Motionärerna åberopar ett förslag av UHÄ från hösten 1983 med denna innebörd, vilket de finner välmotiverat, eftersom det enligt motionärerna föreligger behov av ökad fasthet och kontinuitet inom betygsnämnderna. I motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del föreslås att fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter skall ha rätt att till protokollet anmäla avvikande mening samt skälen för sina ställningstaganden.

Riksdagen behandlade under det förra riksmötet utförligt betygsnämndernas verksamhet (prop. 1983/84:107, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401). Utskottet konstaterade i sitt betänkande (s. 19) att fakultet eller sektion som så önskar och som har en härför lämpad struktur utan hinder av gällande bestämmelser (8 kap. 36 § högskoleförordningen) kan införa en ordning med ett antal skilda nämnder som har vissa fasta ledamöter. Annan fakultet eller sektion kan inom ramen för en ordning med betygsnämnd för varje avhandling självfallet också tillgodose önskemål om kontinuitet i sammansättningen av nämnderna. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att riksdagen avslår motion 1984/85:791 yrkande 14.

Vid samma tillfälle behandlades även frågan om möjlighet att i protokoll redovisa skälen för nämndens beslut. Utskottet tillstyrkte det då aktuella förslaget av regeringen att skälen för betygsnämnds beslut liksom för enskild ledamots ställningstagande endast skulle få redovisas, när det är fråga om underkännande av avhandling. Riksdagen biträdde förslaget (jfr 8 kap. 37 § högskoleförordningen, ändrad 1984:705). Med hänvisning till detta riksdagens beslut avstyrker utskottet motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del.

I motion 1984/85:2818 (m) yrkande 35 i denna del förordas att *doktorsavhandling* skall betygsättas som underkänd, godkänd eller väl godkänd.

Motionärerna anför som skäl härför kravet på hög kvalitet på svensk forskning.

Utskottet behandlade denna fråga både i samband med den forskningspolitiska propositionen under våren 1982 och motsvarande proposition under det förra riksmötet. Riksdagen avvisade vid båda tillfällena motionsledes framförda förslag av samma innebörd som det nu behandlade yrkandet (prop. 1981/82:106, UbU 1981/82:37, rskr. 1981/82:397 resp. prop. 1983/84:107, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401). Då utskottet inte finner skäl för riksdagen att *ändra uppfattning i frågan*, avstyrker utskottet motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del.

I ett par motioner berörs *forskarutbildningens meritvärde*. Att det för dem som avlagt doktorsexamen finns tillgång på arbetsuppgifter även på arbetsmarknaden utanför högskolan där forskningen värdesätts och utnyttjas är enligt motion 1984/85:791 (fp) yrkande 16 den kanske viktigaste förutsättningen för att motivera dem som gått igenom en grundläggande högskoleutbildning att fortsätta med forskarutbildning. Motionärerna menar att doktorsexamen bör ställas upp som behörighetsvillkor för vissa tjänster inom s. k. lärda verk och hemställer att riksdagen ger regeringen i uppdrag att inventera vilka myndigheter som kan komma i fråga för sådana behörighetsvillkor. Ett likartat förslag om sådan inventering framförs i motion 1984/85:2818 (m) yrkande 35 i denna del. Motionärerna anför att en fast reglering av en doktorsexamens värde i merithänseende är nödvändig.

I den i det föregående nämnda forskningspolitiska propositionen våren 1984 redovisades vad meritutredningen (C 1983:01) anförte om forskarutbildningens meritvärde. Utredningen utgick i sitt betänkande (Ds C 1983:116) från att meritvärdet av forskarutbildning i första hand skall beaktas inom ramen för befordringsgrunden skicklighet. Även om formella behörighetsvillkor om viss utbildning inte finns för en viss tjänst kan, menade utredningen bl. a., anställningsmyndigheten ange för tjänsten önskvärda kvalifikationer, t. ex. forskarutbildning, om myndigheten så finner lämpligt. Föredragande statsrådet Holmberg ansåg att värdet av forskarutbildningsmeriter vid tjänstetillsättning bör förstärkas och främst komma till uttryck vid bedömning av den sökandes skicklighet (prop. 1983/84:107, bil. 10 s. 12—13). Statsrådet fann det dock inte nödvändigt att i en särskild förordning reglera värdet av vetenskaplig utbildning ur skicklighetssynpunkt för sådana tjänster där vetenskaplig kompetens inte är ett behörighetsvillkor. Han anser att det skall ankomma på statens arbetsgivarverk att informera berörda myndigheter om betydelsen av forskning och meritvärdet av forskarutbildning vid tillsättning av statligt reglerad tjänst när det gäller befordringsgrunden skicklighet.

I fråga om värdet av forskarutbildning när det gäller befordringsgrunden förtjänst anslöt sig föredragande statsrådet till meritutredningens uppfattning att fullgjord forskarutbildning skall få tillgodoräknas med fyra år.

Riksdagen hade inget att erinra mot vad regeringen hade berett riksdagen tillfälle att ta del av om forskarutbildningens meritvärde.

I förevarande budgetproposition anmäler föredragande statsrådet att hon avser återkomma till regeringen beträffande en översyn över problemen inom forskarutbildningen (s. 63). Regeringen har sedermera genom beslut den 28 mars 1985 givit UHÄ i uppdrag att göra denna översyn. I uppdraget ingår bl. a. att kartlägga och söka utvärdera vilken betydelse en genomgången forskarutbildning har haft vid tillsättning av tjänster inom olika samhällssektorer under de senaste åren.

Statsrådet Holmberg har den 19 februari 1985 som svar på fråga (1984/85:380) om meritvärdet av forskarutbildning för sökande till statlig tjänst i kammaren bl. a. meddelat att frågan om meritvärdering för statlig tjänst för närvarande bereds inom regeringskansliet. Härvid övervägs den principiellt mycket viktiga frågan huruvida man skall göra en annan värdering än vad som för närvarande är fallet när det gäller begreppen förtjänst och skicklighet, så att det blir nödvändigt att i större utsträckning framhäva skicklighetsbegreppet. Resultatet av beredningen kommer att redovisas för riksdagen i en personalpolitisk proposition senare under innevarande riksmöte.

Utskottet vill erinra om vad utskottet för egen del anförde i frågan under det förra riksmötet. Utskottet framhöll bl. a. att en förstärkning av forskarutbildningens meritvärde måste anses vara till fördel från samhällets synpunkt. Den träning i metodiskt tänkande, det analytiska arbetssätt och den kritiska skolning som en forskarutbildad fått del av är värdefull för de flesta arbetsuppgifter av kvalificerad art inom statlig eller statligt reglerad verksamhet. Utskottet gav uttryck för samma uppfattning som motionärerna nu för fram, nämligen att en mycket viktig förutsättning för rekrytering av forskarstuderande är att de efter forskarutbildningen har tillgång till arbetsuppgifter även utanför högskolan där forskarutbildningen värdesätts och kommer till nytta.

Utskottet instämmer sålunda med motionärerna i den principiella synen på värdet av forskarutbildning i nu berört hänseende. Med hänvisning till vad utskottet i det föregående har redovisat om vissa uttalanden och pågående beredningsarbete i vad avser värderingen i förtjänst och skicklighet av forskarutbildning är utskottet emellertid inte nu berett att föreslå riksdagen någon särskild åtgärd i frågan. Därför avstyrker utskottet motionerna 1984/85:791 yrkande 16 och 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del.

I motionerna 1984/85:791 (fp) yrkande 17 och 1984/85:2818 (m) yrkande 34 behandlas bl. a. *förhållandet mellan sektorsforskningen och forskningen inom högskolan*. Motionärerna erinrar om vad som i denna fråga uttalades i den forskningspolitiska propositionen våren 1984 och till vilket uttalande utskottet anslöt sig, nämligen att den grundläggande och långsiktiga forskningen behövde förstärkas i relation till den kortsiktigt inriktade sektorsforskningen. Motionärerna nöjer sig nu inte med detta uttalan-

de. I den förstnämnda motionen begärs en plan för överförande av forskningsresurser och forskningsansvar från sektorsorganen till högskolan och forskningsråden. I den senare förordas att en förstärkning av såväl fakultetsanslag som forskningsrådets resurser bör ske på sektorsorganens bekostnad. Riksdagens och regeringens styrning av forskningens inriktning bör nämligen, menar motionärerna, först och främst utövas genom anslag och inrättande av professurer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning så långt att det föreligger ett behov att stärka den grundläggande och långsiktiga forskningen inom högskolan i förhållande till kortsiktigt inriktad sektorsforskning. Ett sätt att tillgodose detta behov är att öka de resurser som går direkt till högskolan och forskningsråden. Utskottet erinrar om att huvuddelen av de nyttillkommande resurserna som föreslagits i den forskningspolitiska propositionen under det förra riksmötet anvisades till grundläggande forskning inom utbildnings- och jordbruksdepartementens områden. Vidare angavs i propositionen att någon besparing enligt huvudförslaget inte skulle göras för budgetåren 1984/85—1986/87. I nu föreliggande budgetproposition föreslås inrättandet av ett tiotal nya professurer. Ett annat sätt att förändra balansen mellan den grundläggande forskningen inom högskolan och sektorsforskningen är att föra över medel till högskolan från anslagen till sektorsorganens FoU-verksamhet. Detta är enligt utskottets uppfattning en komplicerad process, som kräver tid. Utskottet vill bl. a. peka på att den verksamhet som betecknas som sektoriell forskning rymmer betydande inslag av utvecklings- och utredningsarbete som framför allt bör bedrivas inom berörda myndigheter i nära kontakt med högskoleforskare snarare än inom högskolan. När det gäller sektorsorganens ansvar för den långsiktiga kunskapsuppyggnaden konstaterade föredragande statsrådet i den forskningspolitiska propositionen att detta varierade och statsrådet avsåg inleda överläggningar härom med berörda organ. Utskottet har erfarit att dessa nu äger rum.

Utskottet kan mot bakgrund av de nu redovisade förhållandena inte tillstyrka förslagen i motionerna 1984/85:791 yrkande 17 och 1984/85:2818 yrkande 34. Arbetet med att förändra relationerna mellan sektorsforskning och högskoleforskning så att högskolans egna resurser ökas i förhållande till sektorsorganens bör ske i sådan takt att inte alltför stora svängningar uppstår i organisation och planering. Utskottet utgår från att regeringen återkommer i denna fråga i den forskningspolitiska propositionen under riksmötet 1986/87 och då redovisar resultatet av de åtgärder som vidtagits.

Med det anförda avstyrker utskottet de båda förevarande motionsyrkandena.

I motion 1984/85:725 (vpk) yrkande 3 hemställs att riksdagen av regeringen begär en översyn av reglerna för *uppdragforskning* i avsikt att övild

skall råda. Motionärerna reagerar mot somliga forskares möjligheter till dubbelarbete och att andra forskare arbetar på näringslivets villkor. Deras disputationer, påstås det i motionen, sker innanför stängda dörrar, så snart uppdragsgivaren bedömer att offentlighet kan vara honom till förfång. Motionärerna begär att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att offentlighetsprincipen skall gälla för allt forskningsarbete som bedrivs inom och/eller med ianspråktagande av resurser från högskolor och universitet (yrkande 4).

Utskottet, som konstaterar att motionärerna har kommit in på frågor rörande uppdragsforskning och högskoleforskares rätt att ha bisysslor, vill med anledning av motionen anföra följande.

Frågan om samverkan mellan näringslivet och statlig forskningsverksamhet behandlades av riksdagen i anledning av den forskningspolitiska propositionen våren 1984. Utskottet instämde i vad i propositionen hade anförts om betydelsen av samverkan mellan högskolans forskning och det svenska näringslivet. Högskolan borde, anförde utskottet, utöver sin uppgift att utföra den inomvetenskapligt motiverade forskningen även i viss mån vara utförande organ i vad gäller t. ex. långsiktig kunskapsuppbyggnad för bl. a. industrins behov och även i vad gäller mer kortsiktiga behov av industriell forskning (UbU 1983/84:28 s. 36 ff.). Utskottet vill sålunda erinra om vad i principiellt hänseende anfördes i frågan i den då aktuella propositionen av föredragande statsrådet och av utskottet under det förra riksmötet.

Mot bakgrund av vad som sägs i förevarande motion vill utskottet framhålla att högskolan för att fullgöra sin uppgift behöver nära kontakt med samhällslivet, såväl med den offentliga som den privata delen därav. Det kunnande och de erfarenheter som finns inom högskolan stimulerar näringslivets utveckling samtidigt som kunskaper och erfarenheter inom näringslivet och näringslivets behov av nytt kunnande och nya produkter stimulerar utvecklingen inom högskolan.

Enligt vad utskottet har erfarit pågår för närvarande inom regeringskansliet diskussioner om en översyn av reglerna för uppdragsforskning.

När det gäller högskoleforskares verksamhet vid sidan av sin tjänst, vill utskottet erinra om 6 kap. 1 § lagen om offentlig anställning. Där föreskrivs bl. a. att arbetstagare ej får inneha anställning eller uppdrag eller utöva verksamhet, som kan rubba förtroendet till hans eller annan arbetstagares opartiskhet i tjänsteutövningen eller skada myndigheternas anseende. Inom regeringskansliet bereds för närvarande ett förslag till riksdagen om högskolelärares rätt till bisysslor.

Beträffande insyn i högskolans verksamhet delar utskottet i huvudsak motionärernas uppfattning om öppenhet.

I vissa fall av externfinansierad forskning kan det vara motiverat att det i avtal med extern finansiär regleras frågor om bl. a. sekretess och immateriella rättigheter. Sådana överenskommelser syftar till att skapa ett för-

troendefullt förhållande mellan företaget och berörd lärare eller högskoleenhet och bör avse utveckling av produkter och liknande. Självfallet måste doktorsavhandlingar liksom hittills vara offentligt tillgängliga. Utskottet erinrar om vad i högskoleförordningen föreskrivs om doktorsavhandlingars tillgänglighet och tillkännagivande av disputation (se 8 kap. 31 och 32 §§ nämnda förordning).

Med hänvisning till vad utskottet nu anfört om uppdragsforskning och offentlighet i forskningsarbete inom högskolan avstyrker utskottet motion 1984/85:725 yrkandena 3 och 4.

I motion 1984/85:519 (c) hemställs om åtgärder från statsmakternas sida för att främja tillkomsten av ett *utvecklingsområde för bioteknik* i sydvästra delen av Stockholms län. Det bör ske i samarbete med Huddinge, Botkyrka, Salem och Södertälje kommuner. Motionärerna hänvisar till att det i denna region finns en rad institutioner som är en lämplig bas för ett utvecklingsområde för forskning, teknikutveckling och industri på det biotekniska området, såsom Huddinge sjukhus samt Alfa Laval och Astras forskningscentra.

Forskningsrådsnämnden har nyligen i en rapport (1984:5) "Bioteknik — förutsättningar för nationell samverkan" studerat förutsättningarna dels för en svensk forskningsstrategi på bioteknikområdet, dels en broslagning mellan högskola och industri inom området. Rapporten mynnar ut i ett förslag om inrättande av en samarbetskommitté med företrädare för UHÄ, berörda forskningsfinansierare, forskare och industri. Förutom kunskapsöverföring mellan högskola och näringsliv inom bioteknikområdet avses kommittén även kunna behandla förslag till konkreta åtgärder och initiativ som avser forskning och utbildning inom bioteknik.

Utskottet har med det anförda velat peka på att det naturligen ankommer på ansvariga och berörda forskningsorgan att ta de initiativ till åtgärder som bedöms ändamålsenliga. Riksdagen bör inte uttala sig för uppbyggnad eller lokalisering av s. k. forskarby. Utskottet avstyrker härmed motionen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av doktorandjänster vid högskoleenheterna*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
2. beträffande *bestämmelser för doktorandjänster*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 36,
3. beträffande *handledning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del,
4. beträffande *utredningsarbete avseende vissa kostnader vid ex-*

ternt finansierad verksamhet inom högskolan

att riksdagen avslår motion 1984/85:2822 yrkande 46,

5. beträffande *ändring av reglerna om ersättning för lokalkostnader vid externt finansierad verksamhet inom högskolan*

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2822 yrkande 47 godkänner vad som har förordats i propositionen,

6. beträffande *behörighet för antagning till forskarutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:791 yrkande 15 och 1984/85:2818 yrkande 37,

7. beträffande *betygsnämnderna*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:791 yrkande 14 och 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del,

8. beträffande *graderade betyg på doktorsavhandlingar*

att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del,

9. beträffande *forskarutbildningens meritvärde*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:791 yrkande 16 och 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del,

10. beträffande *sektorsforskningens resurser*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:791 yrkande 17 och 1984/85:2818 yrkande 34,

11. beträffande *uppdragsforskning och offentlighet inom högskoleforskning*

att riksdagen avslår motion 1984/85:725 yrkandena 3 och 4,

12. beträffande *utvecklingsområde för bioteknik*

att riksdagen avslår motion 1984/85:519,

2. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete. Regeringen har under punkt D 15 (s. 342—343) föreslagit riksdagen att till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 16 001 000 kr.

Motionen

1984/85:1358 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp, m, c, vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beträffande fortsatt verksamhet vid Edsbergs musikskola som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen under anslaget Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete anvisar 1,6 milj. kr. till Edsbergs musikskola.

Utskottet

Från anslaget bestrids kostnader för dels olika åtgärder för forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning, dels konstnärligt utvecklingsarbete.

Föredragande statsrådet beräknar för budetåret 1985/86 förevarande anslag till 16 001 000 kr.

I motion 1984/85:1358 (fp, m, c, vpk) anförs att Sveriges Riksradio AB (riksradion) i skrivelse till regeringen har anmält att man till följd av kraftiga besparingskrav avser att lägga ned undervisningen vid riksradians musikskola i Edsberg. Motionärerna pekar på att riksradien i skrivelsen framhållit att det är angeläget att verksamheten vid skolan får fortsätta, men med särskilda statliga medel och ändrad yttre organisation. Med hänvisning till att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) tillstyrkt ett förslag om fortsatt verksamhet vid skolan, vilket framlagts av en utredning föranstaltad av UHÄ, och mot bakgrund av skolans stora betydelse för svenskt musikliv anser motionärerna att fortsatt verksamhet vid skolan bör möjliggöras. Detta föreslår motionärerna att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna (yrkande 1). För verksamheten vid *Edsbergs musikskola* bör enligt yrkande 2 i motionen en särskild anslagspost föras upp under förevarande anslag. För ändamålet föreslås att anslaget tillförs 1,6 milj. kr. (yrkande 2).

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Som framgår av motionen har UHÄ låtit utreda verksamheten vid musikskolan i Edsberg. Utredningen fann starka skäl att fortsätta den utbildning samt den kurs- och seminarieverksamhet som riksradien under 25 år har bedrivit vid sin musikskola. Det behövs, menade utredningen, en alternativ musikutbildning utanför vårt normala utbildningsmönster, med rekrytering på olika åldersstadier. Vidare framhölls att skolan även i fortsättningen borde driva en avancerad kurs- och seminarieverksamhet för musiker, musikhögskolelärare och musikforskare kring interpretation av äldre musik och nutida musik. Denna verksamhet skall komplettera det konstnärliga utvecklingsarbetet som bedrivs inom musikhögskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö och motsvarande verksamhet inom Rikskonserter. Kurserna och seminarierna borde enligt utredningen kunna jämföras med forskarkurser och doktorandseminarier inom högskolan. Verksamheten har haft en stor betydelse för det professionella musiklivets standardhöjning i vårt land.

I sin skrivelse till regeringen den 3 oktober 1984 anförde UHÄ bl. a. att den alternativa utbildningen samt kurs- och seminarieverksamheten vid musikskolan i Edsberg får ses som ett värdefullt komplement till verksamheten vid musikhögskolorna och fyller därmed en viktig funktion på musikområdet. UHÄ anslöt sig till utredningens bedömning att verksamheten vid skolan bör fortsätta.

Då utskottet är av samma uppfattning som motionärerna och UHÄ,

anser utskottet att riksdagen bör medverka till att verksamheten vid Edsbergs musikskola kan fortsätta.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet sålunda att särskilda medel anvisas av riksdagen för att möjliggöra fortsatt verksamhet vid Edsbergs musikskola i Sollentuna. För detta ändamål bör förevarande anslag ökas med 1,6 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Utskottet har inget att erinra mot att ifrågakvarande belopp om 1,6 milj. kr. tills vidare förs upp som särskild anslagspost under anslaget.

Utskottet utgår från att den fortsatta verksamheten vid musikskolan skall bedrivas i huvudsak med samma inriktning och i samma former som hittills. Utskottet förutsätter i likhet med motionärerna att skolan i fortsättningen skall vara fristående från Sveriges Riksradio AB (riksradion). Som utskottet ser det är det lämpligt att en stiftelse bildas, vars syfte är att som huvudman för skolan ansvara för verksamheten. Utskottet har erfarit att riksradien är beredd att ensam eller tillsammans med andra intressenter medverka till en stiftelsebildning.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1358 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anförut om fortsatt verksamhet vid Edsbergs musikskola.

Utskottet, som i övrigt inte har något att erinra mot den i budgetpropositionen angivna medelsberäkningen, föreslår vidare att riksdagen med anledning av budgetpropositionen till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1985/86 skall anvisa ett reservationsanslag av 17 601 000 kr.

Åberopande vad utskottet har anförut hemställer utskottet

1. beträffande *fortsatt verksamhet vid musikskolan i Edsberg*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1358 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anförut,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* med bifall till motion 1984/85:1358 yrkande 2 och med anledning av proposition 1984/85:100 för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 17 601 000 kr.

Stockholm den 9 maj 1985

På utbildningsutskottets vägnar

GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Unckel (m), Lars Gustafsson (s), Birgitta Rydle (m), Helge Hagberg (s), Göran Allmér (m), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Birger Hagård (m), Jörgen Ullenhag (fp), Björn Samuelson (vpk), Margot Wallström (s), Larz Johansson (c), Barbro Nilsson i Örnköldsvik (s) och Inger Josefsson (c).

Reservationer

1. Bestämmelser för doktorandtjänster (punkt 1, mom. 2)

Per Unckel, Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Som utskottet" och slutar "motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som delar motionärernas uppfattning, anser att bestämmelserna för doktorandernas tjänstgöring skall utformas så tydligt att den inte tillåts inkräkta på den del av doktorandtjänsten som är avsedd för egen utbildning. Ett tak bör sättas för undervisningsskyldigheten i likhet med vad som gäller för övriga tjänsteinnehavare. Detta kan knappast erbjuda några särskilda svårigheter. Visserligen kommer doktorandernas arbetsuppgifter att variera avsevärt alltifrån administrativa uppgifter till såväl "enkla" som mera kvalificerade undervisningsuppgifter. Tjänstgöringsskyldighetens fördelning på olika uppgifter kan dock lätt fastställas genom särskilda evalveringsbestämmelser. Sådana tillämpas redan nu när det är fråga om t. ex. en universitetsadjunkts lektorsundervisning eller då en universitetslektor fullgör professorsundervisning. Vad utskottet har anfört om vissa bestämmelser för doktorandtjänster bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 36 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande bestämmelser för doktorandtjänster

att riksdagen med bifall till motionen 1984/85:2818 yrkande 36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

2.Handledning m. m. (punkt 1, mom. 3)

Per Unckel, Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Allmänna bestämmelser" och på s. 5 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget att förbättra handledningen för doktorander. I stor utsträckning måste åtgärder i detta syfte beslutas lokalt. En precisering av riktlinjerna för handledningen bör emellertid göras för att ge erforderligt stöd åt högskolorna. Bestämmelser om individuella studieplaner bör dessutom enligt utskottets mening utfärdas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning och föreslår att motionen bifalls.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *handledning m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

3. Behörighet för antagning till forskarutbildning (punkt 1, mom. 6)

Per Unckel (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Utskottet behandlade" och på s. 7 slutar "yrkande 37" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i motionerna beträffande behovet av ämnesfördjupning, bredd och utblick över beslätade ämnen för den som antas till forskarutbildning. Det är därför nödvändigt att ändra kraven för behörighet för att antas till forskarutbildning. En fullständig grundexamen om minst 120 poäng med minst 60 poäng i aktuellt ämne bör vara förkunskapskrav inom det förutvarande filosofiska fakultetsområdet. För studerande från utbildningslinjer som inte omfattar 120 poäng bör utbudet av överbryggande kurser utökas så att de studerande kan uppnå motsvarande nivå. Bestämmelserna om allmän och särskild behörighet bör ändras i enlighet med vad utskottet här har förordat. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 15 och 1984/85:2818 yrkande 37 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *behörighet för antagning till forskarutbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 15 och 1984/85:2818 yrkande 37 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

4. Betygsnämndernas sammansättning m. m. (punkt 1, mom. 7)

Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar "Riksdagen behandlade" och slutar "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det behov av ökad fasthet och kontinuitet inom betygsnämnderna. Utskottet erinrar om att UHÄ i december 1983 lade fram förslag om att i nämnden skall ingå dels två fasta, dels tre tillfälliga ledamöter. Utskottet ställer sig bakom ett sådant förslag, då utskottet finner att många skäl talar för ett system med fasta ledamöter. Av bestämmelserna i högskoleförordningen bör framgå att betygsnämnderna skall ha en sammansättning i enlighet med vad utskottet nu har förordat.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:791 yrkande 14 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om betygsnämndernas sammansättning.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *betygsnämndernas sammansättning m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:791 yrkande 14 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

5. Motivering av betygsnämndernas beslut m. m. (punkt 1, mom. 7)

Per Unckel, Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar "Vid samma" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

I enlighet med vad som förordas i motionen bör fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter ha rätt att i protokollet anmäla avvikande mening vid godkännandet av en avhandling samt att därvid ange skälen för sina ställningstaganden. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om motiveringar av betygsnämndernas betygsättning.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *motivering av betygsnämndernas beslut m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del och med avslag på motion 1984/85:791 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

6. Graderade betyg på doktorsavhandlingar (punkt 1, mom. 8)

Per Unckel, Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Utskottet behandlade" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att reglerna för bedömning av doktorsavhandlingar måste vara så utformade att de bidrar till att kvaliteten upprätthålls. Det är enligt utskottets mening påkallat att riksdagen gör ett uttalande med innebörden att en doktorsavhandling skall betygsättas som underkänd, godkänd eller väl godkänd såsom föreslås i motion 1984/85:2818. Detta bör

riksdagen med bifall till förevarande motionsyrkande i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. *beträffande graderade betyg på doktorsavhandlingar*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

7. Forskarutbildningens meritvärde (punkt 1, mom. 9)

Per Unckel (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "I den" och på s. 9 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Ett grundläggande kartläggningsarbete av antalet högre statliga tjänster för vilka man tidigare krävt vetenskaplig kompetens samt sådana för vilka motsvarande krav fortfarande gäller har gjorts i betänkandet (SOU 1981:30) Forskarutbildningens meritvärde. Enligt utskottets mening bör berörda statliga myndigheter före den 1 juli 1986 göra en översyn och inventering av de tjänster för vilka doktorsexamen för framtiden bör uppställas som behörighetsvillkor. Utskottet vill härutöver understryka att myndigheter, också i de fall där formellt behörighetsvillkor i form av doktorsexamen inte uppställs för viss tjänst, har möjlighet att ange för tjänsten önskvärda kvalifikationer, t. ex. forskarutbildning.

Den kanske viktigaste förutsättningen för att motivera dem som gått igenom en grundläggande högskoleutbildning att fortsätta med forskarutbildning är att det efter doktorsexamen finns arbetsuppgifter även på arbetsmarknaden utanför högskolan där forskningen värdesätts och nyttiggörs. Den träning i metodiskt tänkande, det analytiska arbetssätt och den kritiska skolning som en forskarutbildad fått del av är värdefull för de flesta arbetsuppgifter av kvalificerad art inom statlig eller statligt reglerad verksamhet. Utskottet är av uppfattningen att värdet av forskarutbildning bör komma till uttryck vid bedömning av den sökandes skicklighet. Vad utskottet har anfört om inventering av tjänster för vilka doktorsexamen bör uppställas som behörighetsvillkor och om meritvärde av forskarutbildning när det gäller befordringsgrunden skicklighet bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 16 och 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande forskarutbildningens meritvärde*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 16 och 1984/85:2818 yrkande 35 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

8. Sektorsforskningens resurser (punkt 1, mom. 10)

Per Unckel (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar "Utskottet delar" och slutar "förevarande motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det anledning till oro över obalansen — särskilt inom vissa områden — mellan den grundläggande forskning som finansieras via fakultets- och forskningsrådsanslag och den forskning som finansieras av sektorsorgan. Åtgärder för att komma till rätta med obalansen finner utskottet angelägna.

Utskottet anser att det i nästa forskningspolitiska proposition måste presenteras konkreta förslag i syfte att stärka den inomvetenskapligt motiverade forskningen inom högskolan och den långsiktiga kunskapsupbyggnaden. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att upprätta en plan för överförande av forskningsresurser och forskningsansvar från sektorsorganen till högskolan och forskningsråden. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening skall ge regeringen detta till känna. Därjämte bör riksdagen bifalla motionerna 1984/85:791 yrkande 17 och 1984/85:2818 yrkande 34.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *sektorsforskningens resurser*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 17 och 1984/85:2818 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

9. Uppdragsforskning och offentlighet inom högskoleforskning (punkt 1, mom. 11)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 som börjar "Utskottet, som" och på s. 12 slutar "och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna det otillfredsställande att vissa lärare vid högskolor — det gäller de lärare som verkar på områden som är intressanta för näringslivet såsom teknik och ekonomi — har möjlighet till dubbelarbete på ett sätt som inkräktar på fullgörandet av tjänsten vid högskolan. Utskottet har erfarit att det pågår diskussioner inom regeringskansliet om en översyn av reglerna för uppdragsforskning samt att en proposition avses bli förelagd riksdagen om rätt för högskolelärare att ha bisysslor. Utskottet anser att riksdagen av regeringen bör begära förslag om nya regler för uppdragsforskning. Den grundläggande

principen för dessa bör vara att statsmakterna och inte näringslivet anger villkoren för sådan forskning. Vidare bör i dessa regler slås fast att principen om offentlighet skall gälla för all forskning inom högskolan. Riksdagen bör sålunda klart slå fast att privata intressen inte skall tillåtas att okontrollerat utnyttja de samhälleliga forskningsresurserna eller på något sätt styra forskningen i högskolan. Vad utskottet har anfört om uppdragsforskning och offentlighet bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:725 yrkandena 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande uppdragsforskning och offentlighet inom högskoleforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:725 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

10. Utvecklingsområde för bioteknik (punkt 1, mom. 12)

Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Forskningsrådsnämnden har" och slutar "härmed motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motionärerna peka på att erfarenheterna utomlands är mycket goda av att samverkan etableras mellan högre utbildning, forskning, teknikutveckling och industriutveckling. Detta kan ske genom skapandet av särskilda utvecklingsområden, eller s. k. forskarbyar. Ett angeläget forskningsområde för en sådan satsning är biotekniken. Motionärerna har pekat på en region i vårt land där betingelserna för forskning i bioteknik inom ramen för en forskarby måste anses vara mycket goda. Då utskottet delar motionärernas uppfattning att statsmakterna bör kunna medverka i att skapa ett sådant utvecklingsområde och mot bakgrund av vad som anförs i motionen, föreslår utskottet att riksdagen av regeringen begär att åtgärder vidtas för att främja tillkomsten av ett utvecklingsområde för bioteknik i sydvästra Storstockholm. Samarbete bör ske mellan vederbörande statliga myndigheter, landstinget och berörda kommuner. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:519 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande utvecklingsområde för bioteknik*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:519 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

11. Verksamheten vid musikskolan i Edsberg och anslag till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete (punkt 2)

Georg Andersson, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Iris Mårtensson,
Lars Svensson, Margot Wallström och Barbro Nilsson i Örnsköldsvik (alla
s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Som framgår"
och på s. 15 slutar "17 601 000 kr." bort ha följande lydelse:

Som framgår av motionen drivs Edsbergs musikskola av riksradiation och
utgör därvid närmast en del av musikredaktionens (musikradions) verk-
samhet. Utskottet anser i likhet med den av motionärerna återopade
utredningen och UHÄ att verksamheten vid skolan är av stort värde.
Emellertid har riksradiation vid prioriteringen mellan olika verksamhetsom-
råden gjort den bedömningen att musikskolan i Edsberg av ekonomiska
skäl måste läggas ned. Utskottet delar inte motionärernas uppfattning att
man i den uppkomna situationen med särskilda statliga medel skall fort-
sätta en verksamhet som enligt utskottet är en del av musikradions verk-
samhet. Av såväl principiella som statsfinansiella skäl avstyrker utskottet
motion 1984/85:1358.

Utskottet har inget att erinra mot den i budgetpropositionen angivna
medelsberäkningen, varför utskottet tillstyrker att riksdagen till Forsk-
ningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt
utvecklingsarbete för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av
16 001 000 kr.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *verksamheten vid musikskolan i Edsberg*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1358 yrkande 1,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Forskningsanknytning av grundläggande hög-
skoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* med bifall till
proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/
85:1358 yrkande 2 för budgetåret 1985/86 anvisar ett reserva-
tionsanslag av 16 001 000 kr.